

***Statenstuk* 2004-132**

Uitvoeringskader toeristisch-recreatieve projectontwikkeling Drenthe 2004-2007

Voorgestelde behandeling:

- Statencommissie Bestuur, Financiën en Economie op 16 juni 2004
- provinciale staten op 7 juli 2004
- fatale beslisdatum: n.v.t.

Voorgestelde status: **A-stuk**

Behandeld door de heer J. Vos, telefoonnummer (0592) 36 53 56

Portefeuillehouder: de heer J.H. Schaap

Inleiding

In Drenthe is één op de elf banen het gevolg van toeristische bestedingen. In plattelandsgemeenten loopt dat zelfs op tot één op de vijf banen. De totale omzet van toeristen en recreanten bedraagt € 600 miljoen op jaarbasis in Drenthe. Toerisme en recreatie is een van de grotere motoren van de economie en werkgelegenheid in Drenthe.

De toeristische sector is een groeisector in Noord-Nederland. Het aandeel van toerisme in de werkgelegenheid neemt toe. Het belang daarvan is groter dan voor de sector alleen. Goede toeristisch-recreatieve voorzieningen versterken een prettig woon- en leefklimaat in de provincie. Daarmee verbetert het vestigingsklimaat voor bedrijven en huishoudens. Uit economisch oogpunt is een extra impuls voor toerisme en recreatie nodig.

Wij hebben als gedeputeerde staten een Uitvoeringskader toeristisch-recreatieve projectontwikkeling 2004-2007 opgesteld. **Wij verzoeken u met dit kader in te stemmen.** Het uitvoeringskader is als bijlage bij dit stuk gevoegd. Het uitvoeringskader toont de rol van de provincie op het gebied van toerisme en recreatie en daarmee wat de provincie voor de sector betekent. Het is geen nieuw beleid van de provincie. De hoofddoelstelling van het provinciaal toeristisch beleid is al in de jaren 90 van de vorige eeuw vastgelegd.

De hoofdlijn in het provinciaal toeristisch beleid is de verbetering van de positie van Drenthe op de vakantiemarkt en het onderhouden en verbeteren van de recreatiemogelijkheden voor de vakantiegangers en de eigen inwoners. Dat vertaalt zich onder andere in meer werkgelegenheid en verbetering van de inkomensvorming. Dit sluit nauw aan bij het collegeprogramma. Uit de Pilot Westerveld blijkt dat de ruimtelijke aspecten onze volle aandacht hebben. Over de conclusies van de pilot wordt u apart geïnformeerd. Projecten die voortkomen uit de pilot passen binnen het uitvoeringskader.

De provincie wil de sector actief ondersteunen. De ondernemers blijven daarbij zelf verantwoordelijk. De provincie is facilitair aan de sector bij het ontwikkelen van nieuwe projecten. Deze projecten moeten aansluiten bij de thema's die in het uitvoeringskader zijn genoemd. Deze thema's staan onderaan deze inleiding opgesomd. De activiteiten van de provincie zijn wel begrensd: publieke taken waarbij het belang van Drenthe als geheel in het geding is, zijn voor de provincie, bedrijfsmatige zaken zijn voor de sector.

In de vergadering van de Statencommissie Bestuur, Financiën en Economie van 25 februari 2004 is toegezegd dat wij een programmatische aanpak van de marketing en promotie van de toeristische sector zullen uitwerken. Dat is inmiddels gebeurd en is in het uitvoeringskader opgenomen. Een programmatische aanpak geeft de provincie de mogelijkheid te sturen op prestaties en doelen door financiële bijdragen aan projecten, maar laat de verantwoordelijkheid bij de sector. Wij vragen een structurele bijdrage van € 418.000,- die kan worden gedekt uit de vrijgevallen middelen van de Noord-Nederlands Bureau voor Toerisme(NNBT)-subsidie. Belangrijk is dat de provincie uit deze middelen geen structurele subsidies zal verlenen, ook niet aan de VVV. Wel wordt er voor de Kompas-periode (tot en met 2006) door de provincie een projectontwikkelaar aangesteld die de ambities vorm kan geven die in het uitvoeringskader staan.

Vertegenwoordigers van de sector hebben op 26 februari 2004 op een eerste versie van het projectkader kunnen reageren. Uw wensen met betrekking tot marketing en promotie zijn daar ook besproken. Het voorstel dat wij u nu doen is in nauw overleg met de sector totstandgekomen. De aanvullingen en opmerkingen die zijn gemaakt, zijn verwerkt.

Het uitvoeringskader geeft de samenhang aan in de provinciale activiteiten op het gebied van toerisme en recreatie. Het beleid is ingedeeld in thema's:

- *Marketing en promotie*. Dit thema is uitgewerkt waarbij een programmatische aanpak is gekozen. De provinciale bijdrage wordt uitsluitend aan projecten toegekend. De provincie financiert tijdelijk extra menskracht om de marketing en promotie en de projectontwikkeling in Drenthe een impuls te geven.
- *Kwaliteit van toeristische bedrijfsomgeving en ondernemerschap*. Binnen dit thema is de Pilot Westerveld van groot belang voor verdere ontwikkeling. Het midden- en kleinbedrijf (MKB) heeft inmiddels een project gestart, gericht op de verbetering van het ondernemerschap.
- *Vervolmaken van toeristische infrastructuur*. Het vervolmaken van het toervaartnetwerk en de fietspadenstructuur speelt binnen dit thema een grote rol. Het maken van totaalarrangementen waarbij verschillende Drentse attracties worden bezocht en verblijfsvoorzieningen optimaal worden benut, wordt ook vanuit dit thema gestimuleerd.
- *Kernkwaliteiten van Drenthe benutten*. Plattelandstoerisme, cultuurtoerisme, de ontwikkeling van Veenhuizen, het Nationaal Hunebedden Informatiecentrum zijn voorbeelden van projecten die binnen dit thema worden uitgewerkt. Rust, ruimte, natuur, landschap en archeologie vinden hier hun plaats evenals grootschalige ontwikkelingen rond het TT-circuit.
- *Toepassing van nieuwe mogelijkheden van informatie- en communicatietechnologie (ICT)*. Het gebruik van ICT voor toerisme en recreatie wordt binnen dit kader gestimuleerd. Koppelingen met het Low Frequency Array(LOFAR)-project en innovatieve informatievoorziening via Internet kunnen worden uitgewerkt.

Advies

1. In te stemmen met het Uitvoeringskader toeristisch-recreatieve projectontwikkeling 2004-2007.
2. In te stemmen met een programmatische aanpak voor een provinciaal marketing- en promotiebeleid recreatie en toerisme .
3. Structureel € 418.000,-- beschikbaar te stellen voor het promotie- en marketingbeleid en dit te dekken uit de vrijgevallen NNBT-subsidie.
4. In te stemmen met een provinciale projectbijdrage voor de startfase van de nieuwe VVV-organisatie en dit te dekken uit de bovengenoemde € 418.000,--.
5. In te stemmen met het inhuren van extra capaciteit door het aanstellen van een projectontwikkelaar/kwartiermaker voor de duur van het Kompas-programma (tot eind 2006) en dit te dekken uit de bovengenoemde € 418.000,--.

Meetbaar/Beoogd beleidseffect

Een jaarlijkse groei van het aantal overnachtingen met 1 tot 2%.

Er wordt ingezet op een groei van de omzet en de werkgelegenheid van 3% per jaar.

Argumenten

- 1.1. *De economische belangen van de toeristische en recreatieve sector zijn groot in Drenthe*. De sector heeft groeipotentie. Dit levert werkgelegenheid op en nieuwe economische activiteiten in het landelijk gebied. De provincie wil met het uitvoeringskader duidelijkheid scheppen over haar rol en inzet de komende jaren om vorenstaande belangen te behartigen.

- 2.1. a. *Promotie van het Drents toeristische en recreatieve product is veelal bedrijfsoverstijgend.*
 Promotie van Drenthe als geheel komt alleen goed tot stand met een substantiële publieke, in dit geval provinciale, bijdrage.
- b. *Een programmatische aanpak van marketing en promotie laat de verantwoordelijkheid voor projectontwikkeling bij de sector en geeft de provincie mogelijkheden te sturen door financiële bijdragen aan projecten.*
- 3.1. *Een overzicht van de noodzakelijke maatregelen op het gebied van marketing en promotie laat zien dat € 418.000,- een redelijke inschatting is van de benodigde middelen om tot een goed programma te komen.*
 Eerdere ervaringen met projecten op dit gebied leveren soortgelijke inschattingen op. Deze € 418.000,- kunnen gedekt worden uit de vrijgevallen NNBT-subsidie. Dit bedrag is reeds geïndiceerd opgenomen in de productenraming van 2004.
- 4.1. *Een sterke Drentse VVV-organisatie zorgt voor een efficiënte en uniforme werkwijze in de informatievoorziening aan toeristen en recreanten.*
 Een financiële bijdrage zorgt ervoor dat het fusieproces versnelt en succesvol verloopt.
- 5.1. *Om de ambities in het uitvoeringskader te realiseren is extra capaciteit in projectontwikkeling nodig.*
 Een kwartiermaker/projectontwikkelaar kan deze taak gericht en effectief uitvoeren.
 De kwartiermaker/projectontwikkelaar wordt aangesteld tot eind 2006, de looptijd van het Kompas-programma.

Uitvoering

Tijdsplanning

Het uitvoeringskader loopt van 2004 tot en met 2007. Dat geldt ook voor de programmatische uitwerking van het thema Marketing en promotie.

Financiën

Voor het uitvoeringskader is het volgende financiële overzicht van belang. In het algemeen geldt dat aan de projecten moet worden bijgedragen door derden, zoals het bedrijfsleven en de gemeenten. Het is uitdrukkelijk de bedoeling het bedrijfsleven meer te betrekken bij de financiering van nieuwe projecten. De maximale bijdrage van de provincie voor projecten bedraagt daarom 50% van de totale kosten.

Uitvoeringskader toeristisch-recreatieve projectontwikkeling Drenthe 2004-2007	Jaarlijkse provinciale bijdrage (per miljoen €)	Bijdrage derden
Marketing en promotie	0,418 (oplopend met inflatiecorrectie)	Bedrijfsleven Kompas
Kwaliteit van toeristische bedrijfsomgeving en ondernemerschap	Flexibel beleid	LEADER
Vervolmaken van toeristische infrastructuur	Krediet toerisme en recreatie	INTERREG
Kernkwaliteiten van Drenthe benutten		Gemeenten
Toepassing nieuwe mogelijkheden van ICT		

Monitoring en evaluatie

Van het uitvoeringskader zal een monitoring plaatsvinden in het kader van de programmalijn WOK. Rapportage zal ook via die lijn plaatsvinden.

Extern betrokkenen

Ondernemers, brancheorganisaties, aanbieders van gebieden, intermediaire organisaties, erfgoedinstellingen, VVV Drenthe+, de Drentse promotiestichting, gemeenten en het Recreatieschap.

Communicatie

Het is belangrijk dat er een draagvlak voor de plannen totstandkomt bij alle betrokkenen. De provincie zal daarom zorg dragen voor een goed overleg met de sector over de plannen.

Bijlagen

1. Uitvoeringskader toeristisch-recreatieve projectontwikkeling Drenthe 2004-2007.

Ter inzage in de leeskamer

N.v.t.

Assen, 3 mei 2004

Kenmerk: 17/6.20/2004004241

Gedeputeerde staten van Drenthe,

A.L. ter Beek, voorzitter

J.D. Nauta, secretaris

cs/ck/coll.

Provinciale staten van Drenthe;

gelezen het voorstel van gedeputeerde staten van Drenthe van 3 mei 2004, kenmerk 17/6.20/2004004241;

BESLUITEN:

- I. in te stemmen met het Uitvoeringskader toeristisch-recreatieve projectontwikkeling 2004-2007 en de bijbehorende brief;
- II. in te stemmen met een gedeeltelijk programmatische aanpak voor een provinciaal marketing- en promotiebeleid recreatie en toerisme;
- III. structureel € 418.000,-- beschikbaar te stellen voor het promotie- en marketingbeleid en dit te dekken uit de vrijgevallen NNBT-subsidie;
- IV. in te stemmen met het beschikbaar stellen van een projectbijdrage van € 100.000,-- in 2004 voor de startfase van de nieuwe VVV-organisatie en de Stichting Promotie Drenthe, te dekken uit de beschikbare € 418.000,--.

Assen, 7 juli 2004

Provinciale staten voornoemd,

, griffier

, voorzitter

cs/ck/coll.

**Uitvoeringskader Toeristisch Recreatieve projectontwikkeling
Provincie Drenthe 2004-2007**

24 augustus 2004

1. Aanleiding

De markt van Toerisme en Recreatie is in beweging. Het zijn roerige tijden voor de toeristische sector. De keuzemogelijkheden voor de consument zijn haast grenzeloos. De aarde lijkt door de sterke verlaging van de vliegtarieven gemakkelijker te verkennen dan ooit. Toeristische regio's uit alle windstreken concurreren elkaar. De consument heeft door een toename van informatiebronnen en het gemak van internet de mogelijkheid om een keuze te maken uit duizenden bestemmingen.

De provincie Drenthe is een van de vele plaatsen waar de consument een vakantie kan doorbrengen of kan recreëren. Die keuze is beslist niet vanzelfsprekend als de bovenstaande beschrijving van de toeristische sector in ogenschouw wordt genomen. Om de toerist of recreant te verleiden naar Drenthe te komen, zal de provincie steeds meer herkenbare, unieke en sterke producten moeten hebben. Om dat te bereiken is er veel inspanning nodig van ondernemers en andere belanghebbenden. De provincie wil daarin graag participeren. Door de dalende conjunctuur is er eveneens een trend naar meer vakanties in eigen land waarneembaar. Er liggen kansen voor Drenthe.

Het Uitvoeringskader Toeristisch Recreatieve projectontwikkeling Drenthe 2004-2007 toont de belangrijkste activiteiten van de provincie voor de komende jaren op het gebied van toerisme en recreatie. Er staat ook in wat de provincie voor de toeristische recreatieve sector kan betekenen. De nadruk ligt daarbij op de uitvoering en resultaat. Geen grote beleidswijziging en voornemens maar een kader voor projecten. De provincie toont met deze stap dat zij klaar is om de uitdaging aan te gaan om Drenthe nog beter op de toeristische kaart te plaatsen!

2. Belang van de toeristische sector en provinciale rol

2.1 Economisch belang

Drenthe heeft een belangrijke economische reden om toerisme en recreatie hoog op de agenda te plaatsten. Jaarlijks wordt 600 miljoen euro in Drenthe besteed door toeristen en recreanten. Direct en indirect is de invloed van toerisme en recreatie op de werkgelegenheid in Drenthe groot. Volgens een studie van NEI/Ecorys vloeit 1 op de 11 banen in Drenthe voort uit toeristische bestedingen. In plattelandsgemeenten ligt dat cijfer nog veel hoger. Omdat toerisme in Drenthe zich in belangrijke mate afspeelt in het landelijk gebied, draagt toerisme bij aan het voorzieningenniveau op het platteland en de werkgelegenheid. Sommige agrariërs verbreden hun activiteiten met toeristische en recreatieve activiteiten. Dat is een geslaagd voorbeeld van het vinden van nieuwe economische dragers op het platteland. Op het platteland is 1 op de 5 banen verbonden met de toeristische sector.

De Toeristische sector groeit nog steeds in Noord Nederland, zelfs sneller dan de groei van de totale werkgelegenheid. Dat betekent dat het aandeel van toerisme in de werkgelegenheid groeit. Het belang daarvan is groter dan voor de sector alleen. Goede toeristisch-recreatieve voorzieningen zijn van groot belang voor het woon- en leefklimaat in de provincie. Zij verbeteren het vestigingsklimaat voor bedrijven en huishoudens. Uit economisch oogpunt is er een scala aan redenen te noemen om toerisme en recreatie een extra impuls te geven.

2.2 Provinciaal belang

De provincie Drenthe gaat actief bijdragen aan de verbetering van het toeristisch en recreatief klimaat binnen de provincie en de uitstraling daarvan naar buiten toe. Het Uitvoeringskader voor projectontwikkeling vormt het uitgangspunt waarop de provincie de komende drie jaar stuwende projecten, schaalvergroting en vernieuwing binnen de toeristische sector wil baseren. Het is daarbij van groot belang dat de Drentse toeristische sector steeds zich meer samenhangend presenteert en daarmee profileert als interessante toeristische regio.

De concurrentiekracht van de sector moet worden versterkt opdat de inkomenspositie verbetert en de werkgelegenheid toeneemt. Een omzet en werkgelegenheidsgroei van 3% moet haalbaar zijn. Met name korte vakanties in voor- en naseizoen en buitenlandse bezoekers zijn potentiële bronnen van groei.

In de jaren negentig van de vorige eeuw is de hoofddoelstelling van het provinciaal toeristisch recreatief beleid als volgt verwoord:

Het verder ontwikkelen van het toerisme in Drenthe door verbetering van het toeristisch-recreatieve product, zowel voor de toeristen als de Drentse samenleving en wel op een zodanige wijze dat:

- *de werkgelegenheid en de regionale inkomensvorming worden bevorderd;*
- *een divers kwalitatief hoogwaardig toeristisch product in stand wordt gehouden of wordt ontwikkeld;*
- *een kwalitatief hoogwaardig natuur- en recreatiemilieu in stand wordt gehouden en versterkt wordt.*

Deze doelstelling is nog steeds het uitgangspunt van het toeristisch en recreatief beleid. Het huidige collegeprogramma onderstreept het belang van bevordering van werkgelegenheid.

2.3 Provinciale rol

De provincie geeft met het uitvoeringskader helderheid over de provinciale rol op het terrein van toerisme en recreatie. Wat de sector van de provincie kan verwachten wordt verduidelijkt. De provincie heeft een aantal uitgangspunten die de randvoorwaarden vormen voor haar rol in de komende drie jaar. De provincie wil zich bezig houden met:

- Herkenbare grote projecten die een substantiële bijdrage leveren op het terrein van toerisme en recreatie
- Projecten die zorgen voor een impuls in werkgelegenheid
- Projecten waarvan de uitvoering binnen de college termijn haalbaar is
- Stimuleren en verbeteren van de samenwerking in de sector
- Het maximaal benutten van regionale, nationale en Europese middelen. De nadruk zal liggen op de financiering vanuit Kompas.

De ondernemers zijn zelf verantwoordelijk voor hun toekomst. De provincie wil wel een actieve rol spelen om de sector waar nodig te ondersteunen. Zij denkt dat te kunnen doen door mee te denken met de sector over te verwachten nieuwe ontwikkelingen, mensen bijeenbrengen, bijeenkomsten organiseren, helpen met het maken van projectvoorstellen en het uitwerken daarvan. Daarnaast kan de provincie door haar gewenste ontwikkelingen initiëren of eventueel met inzet van personeel ondersteunen. De provincie begrenst haar activiteiten wel: publieke taken zijn voor de provincie, bedrijfsmatige zaken zijn voor de sector.

De provincie organiseert haar activiteiten rond een aantal thema's. Die thema's geven aan waar de grootste kansen liggen voor de komende drie jaar. De provincie benadrukt dat deze thema's niet alle activiteiten dekken op het gebied van toerisme en recreatie. De thema's en de kaders zijn richtinggevend en worden samen met de sector opgepakt. De thema's zijn:

- Marketing en promotie
- Kwaliteit van toeristische bedrijfsomgeving en ondernemerschap
- Vervolmaken van toeristische en recreatieve infrastructuur
- Kernkwaliteiten van Drenthe benutten
- Toepassing van nieuwe mogelijkheden van informatie- en communicatietechnologie

3. De resultaatgerichte aanpak van de provincie

Aanpakken, uitvoeren, volhouden, samenwerken, overzichtelijk, betrouwbaar. Woorden waarvan de provincie meent dat ze horen bij een resultaatgerichte aanpak. De provincie heeft de afgelopen jaren veel gedaan om de thema's op tafel te krijgen waar toerisme en recreatie in Drenthe om draait. Samen met haar partners uit het veld heeft de provincie een grote hoeveelheid kennis bijeengebracht op het gebied van toerisme en recreatie. Deze wordt jaarlijks aangevuld met cijfers, analyses en praktijkervaring.

Hieronder staat hoe de thema's ingevuld worden waarin de provinciale activiteiten zijn onderverdeeld.

3.1 Thema: Marketing en promotie

Om het Drents recreatieve toeristisch aanbod zo goed mogelijk te laten aansluiten bij de veranderende vraag van de toerist en recreant worden marketinginstrumenten ingezet. Gezien de toenemende concurrentie op de toeristische markt is een goede inzet van deze instrumenten onontbeerlijk. Promotie van het Drentse product en het ontwikkelen van nieuwe producten en concepten zijn de belangrijkste instrumenten. Drenthe is voor de consument en ondernemer een herkenbaar product. Productontwikkeling en promotie op Drentse schaal is dan een logische stap. Qua product- c.q conceptontwikkeling en promotie dient Drenthe zicht te richten op datgene waarin Drenthe zich onderscheidt van andere gebieden. Drenthe moet een eigen verhaallijn ontwikkelen die voor de consument uniek en herkenbaar is. Deze producten en concepten moeten zoveel mogelijk aansluiten bij het Drentse imago en deze versterken.

Het ligt voor de hand dat daarbij aangesloten wordt bij plattelandstoerisme, cultuurtoerisme en actieve recreatie als fietsen, wandelen, paardrijden en recreatietoerisme. Ook de rijke cultuurhistorie en de prachtige natuur en landschappen zijn van groot belang voor Drenthe. Dit zijn sterke punten van Drenthe en die moeten worden gebruikt om verder te ontwikkelen. In het promotiemateriaal wordt het accent op de beleving gelegd en de activiteiten en voorzieningen worden in dat beeld geplaatst. De voorlopige slogan "Drenthe doet je goed" sluit hier goed bij aan. Er kunnen zich natuurlijk ook andere thema's voordoen die goed te promoten zijn en binnen het imago van Drenthe passen. Kansen moeten in dit opzicht worden benut. Gezondheidstoerisme is bijvoorbeeld zo'n onderwerp.

De provincie kiest voor een gedeeltelijk programmatische aanpak van de marketing en promotie. Dit biedt de mogelijkheid te sturen op inhoud terwijl de verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling van projecten en activiteiten vooral wordt gelegd bij de sector. Voor dit programma marketing en promotie stelt de provincie tot en met 2007 jaarlijks € 418.000,- beschikbaar. Voor de jaren 2005 en 2006 is door de Staten bij motie een extra bijdrage van € 300.000,- per jaar voor promotie gevraagd. In 2007 is het de bedoeling dat het gehele budget programmatisch wordt uitgegeven.

3.1.1. De organisatiestructuur

Na het wegvallen van de noordelijke organisatiestructuur en de geringe bereidheid van de partijen om dit op dit moment noordelijk op te pakken, moet een nieuwe Drentse organisatie worden opgezet. De volgende zaken moeten in de nieuwe structuur worden geregeld:

- een uniforme dienstverlening naar de toerist en recreant
- een uniforme promotie van het Drentse product
- toeristische projectontwikkeling

Uitvoerige besprekingen met de sector hebben geleid tot het voorstel dat de volgende organisaties de basis gaan vormen voor de marketing en promotie van Drenthe:

- **VVV-Drenthe+.** De vier regio VVV's in Drenthe fuseren tot één VVV Drenthe+ met een klein stafbureau. De provincie is bereid een bijdrage te leveren om deze organisatie in de startfase te helpen. De prioriteit van de VVV-Drenthe+ het komende jaar ligt op het optimaal laten verlopen van het fusieproces en de aansturing van de lokale VVV's met de daarbij behorende taken. Financiering van de VVV-Drenthe+ vindt voor een groot deel plaats door gemeenten en bedrijfsleven. De provincie draagt voor de jaren 2005 en 2006 € 200.000,- per jaar bij.
- **Stichting Promotie Drenthe.** Er komt een stichting promotie Drenthe die als afzonderlijke eenheid onder de paraplu van de VVV-Drenthe+ functioneert met een eigen juridische status en eigen financiering. Voor deze structuur is gekozen om financiële bijdragen voor de promotie van Drenthe los te koppelen van de VVV-organisatie en bijdragen uit het bedrijfsleven mogelijk te maken. Deze stichting is verantwoordelijk voor de ontwikkeling en uitvoering van de promotieactiviteiten voor Drenthe. Ook de Stichting Promotie Drenthe krijgt voor de jaren 2005 en 2006 € 200.000,- per jaar.

Voor beide organisaties geldt dat de incidentele subsidies van € 200.000,- per jaar onder voorwaarden beschikbaar worden gesteld. Zo wil de provincie in elk geval dat:

- De VVV Drenthe+ en de Stichting Promotie Drenthe helder van elkaar gescheiden zijn in financiële zin, in hun taken en in de uitvoering.
- Beide organisaties voor elk jaar een door de provincie goed te keuren werkplan maken waar de te leveren prestaties helder in staan verwoord.
- Er sprake is van een incidentele subsidie voor de duur van 2 jaar waarbij in 2006 een evaluatie plaatsvindt. De behaalde resultaten zullen dan kritisch tegen het licht worden gehouden.
- Voor 1 december 2004 worden overlegd: de jaarrekening 2003, de meerjarenbegroting 2004-2007, een bedrijfsplan inzake de inrichting van de administratieve organisatie en een marketing / promotieplan 2004-2007.
- Voor 1 april 2005, 2006 en 2007 worden overlegd: de jaarrekening over het voorgaande jaar en een overzicht van de behaalde resultaten op basis van het jaarlijkse werkplan en het marketing / promotieplan.

Om de VVV Drenthe+ en de Stichting Promotie Drenthe goed te kunnen laten opstarten, wordt voor 2004 eenmalig een bedrag van € 100.000,- beschikbaar gesteld. Die financiën zijn bedoeld om in de oprichtingsfase snel tot een ondernemingsplan of marketingplan te komen en tot het formuleren van heldere doelstellingen en concrete projectplannen.

De provincie wenst dat naast de promotieactiviteiten ook de product-, project- en conceptontwikkeling actief wordt opgepakt. Binnen de VVV Drenthe+ en de Stichting Promotie Drenthe zou ruimte moeten worden gevonden om een stimulerende taak te vervullen op dit terrein. In het algemeen wil de provincie dat de VVV Drenthe+ en de Stichting Promotie Drenthe 'kwartier maken' voor de komende jaren. Er moet een stevig fundament worden gelegd om toeristisch recreatief Drenthe op de juiste plaats in de markt te zetten.

Om de werkzaamheden van de VVV Drenthe+ en de Stichting Promotie Drenthe contact te laten houden met de sector en ander belanghebbenden, wordt er een adviesraad opgericht. Deze adviesraad zal zowel de VVV Drenthe+ als de Stichting Promotie Drenthe adviseren over uit te voeren activiteiten. In deze adviesraad zijn de verschillende organisaties, die betrokken zijn bij het vermarkten

en de promotie van het toeristisch recreatieve product, vertegenwoordigd. De adviesraad moet nog worden gevormd. In elk geval zullen deelnemen de organisaties verenigd in Toerisme Recreatie Drenthe, Recreatieschap/gemeenten, erfgoedinstellingen, terreinbeheerders en de provincie. De adviesraad kan deskundigen uitnodigen aan het overleg deel te nemen.

3.1.2 Het programma voor marketing en promotie

Het programma marketing en promotie bestaat uit twee onderdelen. Het onderdeel promotie van toeristisch Drenthe en het onderdeel product- en conceptontwikkeling. Beide onderdelen worden hieronder toegelicht.

In het algemeen is bij de uitvoering van het programma voor marketing en promotie goede kennis van de marktontwikkelingen van belang. De provincie heeft hiervoor in de afgelopen jaren samen met de provincies Groningen en Friesland het project Toerdata gefinancierd. Met het project Toerdata worden cijfers over de markt, zoals bezetting van accommodaties en ontwikkelingen in de vraag verzameld. Deze cijfers zijn vrijelijk voor de sector beschikbaar en van wezenlijk belang om de koers en de affectiviteit van het beleid te bepalen.

Afgesproken is dat aan het eind van 2004 het project Toerdata zal worden geëvalueerd. Op basis van de activiteiten van deze evaluatie wordt een advies aan Provinciale Staten opgesteld over hoe de provincie in de toekomst met onderzoek verder wil gaan op het gebied van toerisme en recreatie. Soms is het gewenst tot extra onderzoek over te gaan om specifieke vragen te beantwoorden bij de ontwikkeling van nieuwe producten. Dat kan onderdeel uitmaken van de aanvraag voor subsidiering van een project.

Promotieactiviteiten

Promotie is erop gericht Drenthe onder de aandacht van de toerist te brengen. Dat kan op verschillende manieren gebeuren, van gidsen en folders tot grootschalige mediacampagnes. Uitgangspunt voor promotieactiviteiten in dit programma is dat ze gericht moeten zijn op de promotie van Drenthe als geheel. Ze moeten het imago van Drenthe versterken als de plaats waar het goed toeven is. De Europese dimensie zou in dit kader ook aandacht mogen hebben. Zijn er kansen om Drenthe in Europa te promoten of meer buitenlanders te wijzen op de mogelijkheden van Drenthe? Een aantal voorbeelden van mogelijke projecten:

- Basispromotieactiviteiten zoals de Drenthegids, folders en het bezoek van beurzen. De Stichting Promotie Drenthe dient hiervoor een project in.
- De internetsite Beleefdrenthe.nl. Het bieden van de mogelijkheid Interactief keuzes te maken, zelf arrangementen samen te stellen. Vanuit het huis boeken en betalen is absoluut noodzakelijk. De Stichting Promotie Drenthe maakt hiervoor een project.
- In het EDR gebied wordt door het Recreatieschap een project ontwikkeld voor verschillende promotieactiviteiten van projecten zoals cultuurtoerisme, veen, fietsen en vaarrecreatie. Dit gebeurt in het kader van het Europese programma Interreg IIIa. Er wordt een provinciale bijdrage gevraagd.
- Mediacampagne. Een goed ontwikkelde mediacampagne gebaseerd op een duidelijk verhaal en imago zal "Drenthe" een grotere bekendheid geven en daarmee beter in de markt zetten. Zo'n campagne moet een meerjarig karakter hebben. Pas dan zal het werkelijk effect kunnen scoren. Uitgangspunt is een provinciale bijdrage van gemiddeld 50% met een maximum van rond de € 150.000 per jaar.

Product- en conceptontwikkeling

De grillige vraag van de consument vertaalt zich in een noodzaak telkens nieuwe en gevarieerde producten aan te bieden. Aan het ontwikkelen en in de markt zetten van nieuwe producten en nieuwe combinaties van producten zal de komende tijd veel aandacht moeten worden geschonken. De VVV Drenthe+ en de Stichting Promotie Drenthe kunnen de provinciale bijdrage onder andere inzetten om op het gebied van product-, project- en conceptontwikkeling een grote stap voorwaarts te maken.

3.1.3 Voorwaarden cofinanciering door de provincie van projecten

Dat de provincie een programmatische aanpak nastreeft, betekent dat de provincie op basis van een programma thema's aanwijst, daar budgetten bij plaatst, en afrekenbare resultaten wil leveren. Binnen grenzen van het programma is er ruimte om na verloop van tijd nieuwe initiatieven en projecten voor een bijdrage in aanmerking te laten komen. Deelnemende partijen kunnen projecten indienen met het verzoek om provinciale bijdrage. Het zal duidelijk zijn dat de provincie ook van derden een bijdrage verwacht. Van andere overheden maar vooral van het bedrijfsleven.

Financiering door de provincie vindt uitsluitend plaats op basis van projecten met meetbare resultaten. Projecten die worden ingediend moeten in elk geval voldoen aan de volgende criteria:

- De projecten hebben een collectief en/of innovatief karakter gericht op het versterken van het imago van Drenthe zoals bijvoorbeeld rust, ruimte, cultuurhistorie en natuur en landschap.
- De projecten moeten voornamelijk gericht zijn op het aantrekken van (nieuwe) doelgroepen van buiten de provincie.
- Aansluiten bij de thema's plattelandstoerisme, cultuurtoerisme of actief toerisme geniet een voorkeur.
- Er is sprake van een maximale provinciale bijdrage in de totale kosten van 50%.
- Er moet draagvlak voor bestaan binnen de sector en de sector moet zelf bijdragen.

3.2 Thema: Kwaliteit van toeristische bedrijfsomgeving en ondernemerschap

Bepalend voor de concurrentiekracht en verdien capaciteit van ondernemingen is het ondernemerschap en het ondernemersklimaat. De provincie ziet de volgende mogelijkheden:

- *Verbeteren van de kwaliteit van het ondernemerschap.* De kwaliteit van het ondernemerschap kan verder worden verbeterd. Er blijven duidelijk kansen liggen op het gebied van professionalisering van de exploitatie, vooral in bedrijfseconomisch opzicht. De consument weet de weg naar het noorden al wel te vinden, maar het is nu zaak de consument daar langer te laten verblijven, bijvoorbeeld door goede arrangementen te bieden waar meerdere attracties in zijn opgenomen. Om als ondernemer en als gehele bedrijfstak in te kunnen spelen op deze vraag van de consument moet de kwaliteit van het ondernemerschap hoog zijn. De provincie wil de ontwikkeling van de kwaliteitsverbetering blijven stimuleren door projecten gericht op verbetering van de kwaliteit van het ondernemerschap. MKB Noord heeft inmiddels op dit gebied een Kompasproject ingediend en gestart. Wellicht dat hier mogelijkheden in het kader van scholing liggen. Hiervoor moet wel een voldoende vraag bestaan vanuit de sector.
- *Optimaliseren van de kwaliteit van de bedrijfsomgeving.* De provincie streeft ernaar bedrijven in Drenthe een zo goed mogelijk toekomstperspectief te bieden. In de Pilot Westerveld komen een aantal aspecten van de relatie van het bedrijf en de omgeving aan bod. Een belangrijk deel van de bedrijfsomgeving is de ruimtelijke regelgeving waarbinnen het bedrijf moet opereren. In de Pilot is het aspect regelgeving in relatie tot toekomstmogelijkheden aan de orde gekomen. De leerpunten die uit de Pilot voortkomen vormen een belangrijke input voor nieuwe ontwikkelingen binnen Drenthe en de optimalisatie van de bedrijfsmogelijkheden van de sector.

Naast de Pilot Westerveld blijft de provincie op een aantal terreinen actief met betrekking tot

de bedrijfsomgeving in de brede zin van het woord. Verbetering van duurzaamheid van bedrijfsvoering blijft een drijfveer voor provinciaal handelen evenals verbeteren van samenwerking tussen bedrijven. De provincie heeft al een aantal instrumenten op het gebied van de kwaliteit van de bedrijfsomgeving in gebruik. Dat is bijvoorbeeld de KITS waarbinnen KwaliteitsInvesterings in de Toeristische Sector kunnen worden ondergebracht. Ook de IPR regeling waarbinnen bedrijven een premie kunnen krijgen voor investeringen hoort bij de provinciale instrumenten. De IPR kan gebruikt worden in het geval van een geheel nieuwe vestiging maar ook wanneer aan uitbreiding wordt gedaan. Daarnaast wordt er acquisitie gepleegd op het gebied van toeristische bedrijvigheid door DBL (Stichting Drentse Bedrijfslocaties).

3.3 Thema: Vervolmaken van toeristische en recreatieve infrastructuur

De komende periode zal de provincie inzetten op betere benutting, uitbreiding en vervolmaking van de infrastructuur. Daar ziet de provincie de volgende mogelijkheden voor:

- In het kader van Fietstotaal I en II wordt de fietspadenstructuur in Drenthe vervolmaakt. Fietsrecreatie blijft een van de belangrijkste trekkers binnen het provinciaal recreatief aanbod. Met name de verbindingen vanuit steden naar het toeristisch fietspadennetwerk krijgt aandacht evenals de aansluiting van verschillende fietsroutes op elkaar. De provincie ziet mogelijkheden voor een soortgelijke aanpak voor de wandelpaden.
- In "Varen in het Land van Turf en Honing", een onderzoek naar de ontwikkeling van een grensoverschrijdend toervaartnetwerk in Noord-Nederland en Noord-Duitsland, wordt gewezen op een aantal essentiële verbindingen om het recreatie toervaartnet te vervolmaken. De provincie zet zich de komende periode in om daarvan de vaarverbinding Zuidlaardermeer – Oost Groningen en de verbinding Erica – Ter Apel in elk geval te realiseren. Tegelijkertijd zoekt de provincie naar de meerwaarde van deze vaarverbindingen voor het landschap en de woonomgeving. (Bijvoorbeeld wonen aan het wateren recreatie langs het water)
- De provincie wil de sector stimuleren nieuwe verbanden aan te gaan en nieuwe producten te ontwikkelen. Zo ziet de provincie mogelijkheden in het concept van een aantal 'totaalarrangementen'. De toerist kan zich langs diverse bestaande verblijfsvoorzieningen naar keuze verplaatsen, terwijl hij ondertussen van diverse Drentse trekpleisters kan genieten. Door de combinatie van attracties, verblijf naar keuze en route naar keuze ontstaat een betere benutting van de bestaande infrastructuur. De provincie wil de komende drie jaar in elk geval een of twee bijeenkomsten organiseren om te inventariseren of er voldoende mogelijkheden voor nieuwe productontwikkeling zijn. Bij gebleken behoefte hoopt de provincie dat deze bijeenkomsten in concrete projecten uitmonden.

3.4 Thema: Kernkwaliteiten van Drenthe benutten

De provincie gebruikt haar kernkwaliteiten, zoals rust, ruimte, landschap en natuur, te weinig om het toeristisch en recreatief product te verbeteren. Op twee vlakken kan Drenthe daar actief wat aan veranderen. Op het gebied van het landschap zijn er mogelijkheden en op het gebied van (sport)evenementen en sportactiviteiten zijn de mogelijkheden nog niet volledig benut.

De mogelijkheden van het landschap van Drenthe. Er wordt gezocht naar combinatie van ontwikkelingen binnen de sector. Het behoud van en de versterking van het Drentse landschap moet hand in hand gaan met nieuwe ontwikkelingen. De provincie ziet de volgende mogelijkheden:

- Ontwikkeling van Veenhuizen. Veenhuizen biedt de mogelijkheid een totaalproduct te ontwikkelen waar diverse sectoren baat bij hebben. Natuur en recreatie kunnen hand in hand met toeristische attracties worden ontwikkeld. Nieuwe economische bedrijvigheid kan een plek krijgen voor de vitalisering van het platteland. In het vervolg op het rapport "Omzien naar

ontwikkeling; perspectieven voor Veenhuizen” is een kadernota Masterplan Veenhuizen vervaardigd. In dit Masterplan wordt een integraal kader voor een verdere samenhangende projectontwikkeling van Veenhuizen geschetst. Plattelandsontwikkeling, het gevangenis­museum, versterking van de toeristische en recreatieve infrastructuur, gebiedsgerichte ontwikkeling van de landbouw en ontwikkeling van natuur en landschap spelen allen een stevige rol in het Masterplan. Een grote uitdaging voor alle betrokken partijen en een grote kans voor Drenthe!

- Cultuurtoerisme II. Dit programma biedt de mogelijkheid voor ontwikkeling van beeldbepalende elementen en activiteiten van het Drentse erfgoed. Voorbeelden van een dergelijke ontwikkeling zijn de thematische ontwikkeling van archeologie, Veen en Van Gogh, Drentse dorpen, Nederlands Hunnenbed Informatiecentrum, Orvelte, Naturpark Moor.
- Plattelandstoerisme. Via projecten als Drents Goed worden nieuwe mogelijkheden voor toeristische producten op het platteland gerealiseerd.
- Projecten om het ‘decor’ van Drenthe te versterken. De rust, ruimte, natuur en cultuur die Drenthe zo kenmerken kunnen met het Belvédère uitgangspunt worden benut: “behoud door ontwikkeling”. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan streekgebonden bouwen, onderhoud karakteristieke klinkerwegen, houtwallen en rieten daken. Er moet wel op worden gelet dat de ontwikkeling niet wordt vergeten, met behoud alleen komt Drenthe niet verder. Het combineren van nieuwe ontwikkelingen zal hand in hand met het uitbouwen van sterke punten van Drenthe moeten gaan. De grote archeologische waarde van Drenthe kan hier nogmaals als kans worden aangemerkt.
- Initiatief nemen om met terreinbeheerders en andere grote natuurbeheerders te bekijken op welke wijze de natuurgebieden beter kunnen worden gebruikt. Het Drents landschap en toeristische en recreatieve activiteiten moeten beter te combineren zijn dan nu het geval is. Nieuwe vormen van medegebruik zoeken tot wederzijds voordeel is hier de opgave.

De projecten Cultuurtoerisme en Plattelandstoerisme hebben beide een kortere looptijd dan dit uitvoeringskader. De provincie zal zich buigen over de mogelijkheden deze projecten van opvolging te voorzien. De provincie nodigt de sector uit daarover mee te denken.

Mogelijkheden van evenementen, sportactiviteiten en overige activiteiten.

- Met het TT circuit beschikt Drenthe over een attractie van wereldformaat. Het unieke jaarlijkse motorsportevenement dat er wordt gehouden, geniet wereldfaam. Het circuit biedt echter veel meer mogelijkheden. Binnen Nederland is er sprake van een unieke locatie met ontwikkelingsmogelijkheden voor grootschalige evenementen. Benutten en ontwikkelen is het adagium voor het TT-circuit.
- Binnen de provincie Drenthe wordt de mogelijkheid van festivals steeds meer met succes benut. De provincie heeft zelfs een eigen festival bureau dat helpt met de organisatie van festivals. De laatste jaren zijn er diverse festivals en activiteiten bijgekomen die een breed en groot publiek trekken. Zo zijn daar het ‘Full colour Festival’ in Emmen, ‘Kunstbende Drenthe’ te Assen, ‘De zomertrek’ in Noorderveld en het ‘Take Root’ festival in Assen. In Kompas op Koers wordt de aantrekkingskracht van deze activiteiten onderkend. Het is nu zaak de gasten langer in Drenthe te houden.
- Drenthe beschikt met het Dierenpark Emmen over de grootste dagattractie van het noorden met ca. 1,5 miljoen bezoekers per jaar. Het Dierenpark Emmen is nog steeds in ontwikkeling en de provincie volgt deze ontwikkelingen op de voet. Vernieuwing en verdere ontwikkeling van bestaande attracties hebben de aandacht van de provincie.

3.5 Thema: Toepassing nieuwe mogelijkheden van informatie- en communicatietechnologie

De provincie heeft de uitvoering van het actieprogramma ICT in Drenthe ter hand genomen. Een van de onderdelen van dat programma is een ICT-tender waar mogelijkheden liggen voor de toeristische en recreatieve sector op het gebied van ICT. Binnen het kader van marketing en promotie en van de kwaliteitsverbetering van het ondernemerschap komt het thema ICT ook aan de orde. Het blijft zaak de sector aansluiting te laten houden bij de laatste mogelijkheden op het gebied van telecommunicatie. Het is van groot belang te bedenken dat driekwart van de toeristische informatie tegenwoordig op internet wordt gevonden. ICT is daarmee een dusdanig belangrijke bron van ontwikkelingen dat er ruime aandacht aan moet worden besteed.

4. Financiële randvoorwaarden en resultaten

De provincie haalt de benodigde middelen voor de uitvoering van de projecten binnen dit kader voornamelijk uit het Kompas programma. Daarnaast heeft de provincie nog andere mogelijke financieringsbronnen. Deze staan in het onderstaande schema vermeld. Deze opsomming is geenszins volledig maar geeft de belangrijkste financieringsbronnen weer. De provincie is altijd bereid mee te zoeken naar alternatieve financieringsbronnen wanneer er sprake is van innovatieve projecten die niet vallen binnen de bestaande financiële kaders.

Voor het thema Marketing en promotie stelt de provincie €418.000,- op jaarbasis beschikbaar.

Uitvoeringskader T & R	Jaarlijkse provinciale bijdrage (per miljoen €)	Bijdrage derden
Marketing en promotie	0,418	Bedrijfsleven Kompas
Kwaliteit van toeristische bedrijfsomgeving en ondernemerschap	Flexibel beleid Krediet toerisme en recreatie	Leader
Vervolmaken van toeristische infrastructuur		Interreg
Kernkwaliteiten van Drenthe benutten		Gemeenten
Toepassing nieuwe mogelijkheden van ICT		

NB: De inzet van de eigen provinciale middelen zijn met name gekoppeld aan de Kompas projecten en overige regelingen. Het is moeilijk exact te voorzien hoeveel geld jaarlijks nodig is ter cofinanciering. In elk geval is in het kader van Kompas nog voldoende aanwezig voor de komende jaren. De provincie heeft de mogelijkheid de aanvraag voor Kompas gelden actief begeleiden. De tabel is in constante prijzen

Het thema marketing en promotie is op de volgende wijze begroot. Voor de jaren 2005 en 2006 hebben de Staten een extra bedrag van € 300.000,- beschikbaar gesteld. De cijfers zijn indicatief:

	2004	2005	2006	2007
Basisorganisaties (budgetfinanciering)				
VVV Drenthe + (<i>basispromotie, toepassing internet en ICT</i>)	100.000 (eenmalig)	200.000	200.000	0
Stichting Promotie Drenthe (<i>Algemene Promotie, Promotiecampagne</i>)		200.000	200.000	0
Activiteiten promotie conform uitvoeringskader (programmatisch)				
Promotieprojecten, Product en Conceptontwikkeling	288.000 (waarvan 112.000 reeds bestemd)	278.000	278.000	378.000
Onderzoek en cijfers	30.000	40.000	40.000	40.000
Totaal	418.000	718.000 (waarvan 300.000 Statenmotie)	718.000 (waarvan 300.000 Statenmotie)	418.000